

VICENT ANDRÉS
ESTELLÉS
ANTONI MIRÓ

COL·LECIÓ DE POESIA
EDICIONS DE LA GUERRA

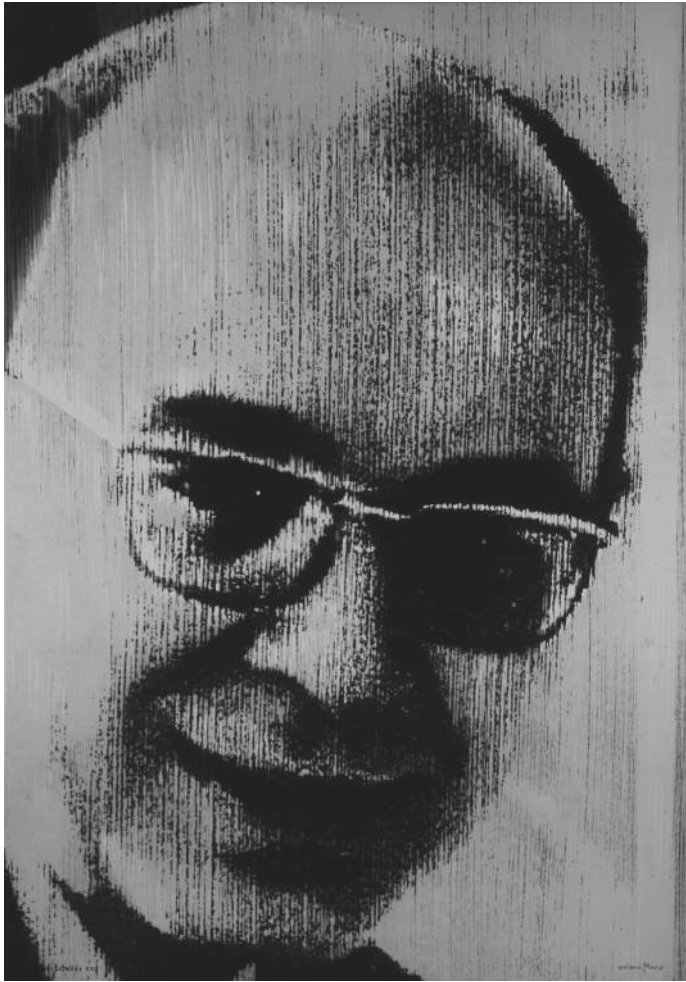
EDITORIAL DENES

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS va nèixer a Burjassot, el 4 de setembre de 1924, i va morir a València, el 27 de març 1993, és autor d'una obra poètica molt important i significativa en la poesia catalana contemporània, així com en el context de la poesia europea. Des de l'aparició dels seus primers llibres, *Ciutat a cau d'orella* (1953), *La nit* (1956), *Donzell amarg* (1958) i *L'amant de tota la vida* (1965), la seua poesia ha guanyat un prestigi gradual i és llegida com un testimoni privilegiat de la sensibilitat d'una època amb trasbalsos i transformacions socials profunds. El tractament i l'estil que presenta la temàtica que caracteritza Estellés (la ironia, la sàtira, la mort, la fam, la repressió política, la sexualitat) el connecta amb la literatura més seductora i alhora l'individualitza. Inèdita fins avui, ANTONI MIRÓ és una obra que aporta un altre singular i divertit exemple de l'Estellés autènticament sorneguer, irònic i autor de la seua personal farsa, sorgida de l'últim franquisme, uns anys intensos i inaugurals pel que fa al descobriment i la popularització d'aquest poeta. A l'entorn del 1973, data d'aquests textos, Estellés va recórrer bona part del país i hi va deixar constància de la seua vitalitat en les lectures que va fer acompanyat d'Ovidi Montllor i Toti Soler, albergats per Antoni Miró diverses vegades, de la qual cosa és conseqüència aquesta obra.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS
ANTONI MIRÓ

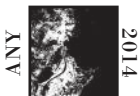
Antoni Miró, acrílic mixta (162x114), 2012

Vicent Andrés Estellés

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

ANTONI MIRÓ

COL·LECCIÓ DE POESIA
EDICIONS DE LA GUERRA

EDITORIAL DENES / VALÈNCIA

Amb la compra dels llibres d'Editorial Denes
contribueixes a la Fundació Ferrer Pastor amb el 0,7%

Amb la compra dels llibres d'Editorial Denes contribueixes
a la Fundació Sambori i a l'escola valenciana amb el 0,7%

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra únicament pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la
lei. Pose's en contacte amb CEDRO (Centro Español de Derechos
Reprográficos www.cedro.org) o amb l'editorial Denes si necessita
fotocopiar o escanejar cap fragment d'aquesta obra.

Primera edició: maig 2014

Col·lecció de poesia «Edicions de la Guerra»,
dirigida per Vicent Berenguer / 111

Vinyeta de la coberta: Antoni Miró
Fotografies: Arxius Estellés i Antoni Miró

© 2014, Hereus de Vicent Andrés Estellés
© 2014, Editorial Denes
Arts Gràfiques, 58
46200 Paiporta (València)
Tel. 963 97 44 66
denes@editorialdenes.com
www.editorialdenes.com

Printed and made in Spain / Unió Europea

Gràfiques Alcoi, S.L. — Sant Eloi, 17 — Alcoi (Alacant)

ISBN: 978-84-94257-75-9 — Dipòsit Legal: V. 1.637 - 2014

*Oh mar, oh dies
del Perelló, que passen
com de puntetes*

Damunt la sorra

*Secretes nafres
evidentment injustes
no merescudes*

*Tornarà el dia
com retornen les barques
i podré dir-ho*

*Ara callava
mirava la mar lenta
clars episodis*

(1)

no tenia res a veure amb toni. toni és d'alcoi. m'ho diu en veu cauta molt baixa. sempre parla en veu baixa previnguda de confessar molts pecats inconfessables. de vegades em costava molt d'entendre el que deia. ell deia alguna cosa i somreia esperant la meua resposta. però jo no l'havia entés i feia com si l'hagués entés perquè sinó el seu desencant era infinit era còsmic se li anava el món a pacte es posava a plorar en un racó no cridanerament sinó fluidament. jo somreia i ell complagut feia una pausa i es bevia un didal de vi negre. mirava la seua dona a l'altre extrem de la taula. la seua dona és una criatura encantadora admirable. en arribar el cas parlaré d'ella. ara estic parlant d'ell. em referia les seues experiències. ¿com van gogh? no no jo vaig anar a pintar. ell també havia estat al manicomi una temporada a l'infern li vaig dir jo. es dedicava a estudiar el que feien i el que no feien els bojos. mai va parar boig. d'allò en va sortir una etapa un cicle un toni miró. aquelles coses que va fer del manicomi han estat molt venudes a l'estranger. em diu alguna cosa de bèlgica. sembla que som amics de tota la vida. ovidi montllor disserta. ovidi montllor se n'adona té la meua fam mil·lenària i m'allarga un peix després una llima després un ram de julivert. ens fotem el peix toni miró i jo. la dona de toni miró s'acosta i li demana un mocador. toni miró duu barba.

gabriel miró no té res a veure amb toni. almenys ell no sap que tinga res a veure. a alcoi n'hi ha molt de miró em diu mentre suca en el plat. gabriel miró té familiarment alguna vinculació amb alcoi suque jo en el seu plat. sí però jo no tinc res a veure amb aqueix senyor que dius tu. tornava a sucuar com un frare. tracte de veure-li els ulls. no el deixa sucuar al seu plat. hi ha un retrat de gabriel miró que li va fer un senyor que era pintor d'alcoi. és un gabriel miró infaust, deliciós. en realitat allí està tot gabriel miró. els ulls són els mateixos ulls que durà tota la vida. home és clar. no tan clar ¿no? no. no aconseguesc lligar apedaçar dues paraules. és el vi. o és que són les olives partides. aquestes olives partides et fan la llengua grossa i espessa com per a esmolgar ganivets com si haguesses begut un bocoi de conyac. aquell senyor tenia una germana boja. no sé quin collons de senyor dius. s'ha indignat momentàniament toni. sí aquell que va pintar aquell gabriel miró infant. però jo no tinc res a veure amb gabriel miró. jo no parlava d'això ara. no fotes. no fot. és que em parles i em parles. aquella germana botja li deien tereseta. tereseta-que-baixa-les-escales. no això és de l'espriu jo parle de la germana botja d'aquell senyor. m'estàs fotent. li deien tereseta la dels mistos. fou molt popular a alcoi el teu poble. pren aquest got de vi. era un pintor molt obscur que va morir sense fills i tenia un cafís de nebots. es va passar tota la puta vida fent retrats i punyetes dels nebots. sota la taula suquem toni i jo en un plat.

aquella nit havíem actuat ovidi montllor i jo a alcoi el seu poble. era un teatre gran i vell que feia olor de pixum olor de pixum de gats de rates. orí. no pixum. àcid úric. una merda. ovidi havia arribat la nit anterior. o aquell mateix. no ho recorde. jo vaig arribar després a la tarda. vaig agafar un taxi i me'n vaig anar com un senyoret. li vaig pegar foc a un fària i anava més content que déu. abans d'arribar a xàtiva plovia a bots i barrals. jo com si res dins el taxi. el taxi maniobrava a dures penes. hi hagué un moment que per poc no anem a parar dins d'un barranc. coses. amenitats. cossis i llibrells. per albaida prop d'alcoi va parar de ploure i vaig llançar el fària. em vaig interessar pel taxista per la seua molt modesta i treballadora vida. tenia cinc monyicots. la dona li havia eixit conilla. escolte la mire i ja te la panxa inflada. no la mire. és que. clar. ho comprenc tot episcopalment. ho accepte tot ho disculpe tot. costa molt de dur una família avant en aquest temps que ens ha tocat de viure. cinc monyicots. la meua dona és molt fètil. com ha dit discret jove. fètil. la meua dona és molt fètil. la mires i ja està prenyada. escolte li ho jure. la mires i ja tens ganes de fer-li-ho. de seguida jas la panxa plena i dalt el melic. té el melic molt graciós. i després el veus que es dilata que es dilata que dilata que dilata tota ella és melic. les converses amb els taxistes són molt constructives edificants. sempre la deixe prenyada en diumenge. és que és festa aqueix dia. no escolte és que jo faig festa. jo em lleve tard.

ella no. jo seguec dormint com un canonge. ella sempre entra a veure si estic dormint encara. de vegades estic despert l'agafe en un grapat i la fique dins del llit. que ens poden oir els monyicots. que se'n vagen a la merda els monyicots. ens amunteguem tots dos. ella brama. perquè la meua dona brama. i en peguem dos o tres segons els dies. un dia en acabar i descavalcar-la vaig veure els cinc monyicots als peus del llit.

(4)

les dones no hi ha qui les entenga. especialment la meua. escolte li ho jure. jo al principi la tractava amb delicadesa i tal i qual. un dia em vaig fotre i li vaig dir puta. es va quedar fulminada escolte. des d'aleshores al llit la tracte com una puta. li dic puta mala puta em cague en la puta mare que et va parir i això l'estimula. no ho entenc. vosté ho entén. jo no. jo tampoc. es com si li posassen oli. es mou s'agita actua d'una manera perfecta. és una puta escolte. actua com una puta. ho fa ho oficia admirablement. en acabar no en acabar s'oblida de tot i si de cas li dic puta em pega una hòstia. però al llit no. al llit el seu comportament és preciós si li dic puta mala puta hala puta ací ho tens tot mala puta em cague en ta mare. vinga va puta. pren un pessic de saliva se la posa als llavis i a fer-ho amb unes rotacions admirables. com li ho conte. el crec. me cague en la puta.

trau comptes. toquem a cent cinquanta per barba. cadascú diposita les seues cent cinquanta al centre de la taula. joan soriano no duu les cent cinquanta. és igual. entre tots ho arreglem. trauen el café i volen llevar la taula. però no. joan soriano va pessigant en tots els plats i ponderant allò que ens hem deixat. agafa un pimentó i se'l fot sencer després d'adorar-lo eucarísticament hora santa en l'aire. em pense que m'ha sentat mal el que he menjat. vicent no estàs ja per a bromes. ni per a bromes ni llets. posen el café. toni miró segueix parlant. la dona de toni se'n va al wàter. una altra senyora no la conec però s'entén amb un senyor del sopar la segueix. la neboda de toni parla de les seues nines amb ovidi montllor. ovidi montllor deu d'estar preocupat. o li han llevat la cartera o la recaptació a alacant no ha estat satisfactòria. ah sí. benidorm. jo conec benidorm. és a dir el coneixia ben bé fa un munt d'anys. jo tenia una nòvia a benidorm. ara no ho sé. ara tot ha canviat. et parle de fa vora trenta anys tu. en tot aquest temps no has anat a benidorm. si que vaig anar una vegada de pas. anava a elx i vaig baixar del cotxe. em vaig quedar mirant des del cantó aquells carrer on vivia ella. jo ja m'havia casat. ella devia d'haver-se casat i potser no vivia a benidorm. després anirem a benidorm. no cal deixar-ho córrer. no després anem a benidorm. és molt tard tu. és igual jo et porte a benidorm. però per què.

(6)

aquella nit vaig dormir a casa toni miró. la meua habitació estava al costat de la del matrimoni. jo no em podia adormir. estranyava el llit la claredat que entrava per una finestra i que pegava de ple en un espill. no ho sé. estava desficiós. vaig escoltar uns moviments al llit del matrimoni a l'altra banda de la paret. aquest toni avui fa festa. era festa feien festa. a poc a poc començà a cruixir el llit. la dona gemegava deia coses en anglés en alemany. l'ancestre que diuen. ell no deia res. ell supose que faria aquell treball fosc obstinat. l'exerciria. qui sap què es trauria. els afamats plaers ibèrics. de sobte ella va pegar un crit. bé va la cosa. veia des del llit les teulades veïnes. em veia mort en l'espill. vaig provar de jaure de cos present. estava nu i em vaig posar correctament amb les mans creuades damunt del pelut baix ventre. vaig canviar lleugerament de postura. així. descanse en pau.

(7)

presagis fúlgids.
manaments l'interregne.
les mans que imploren.
sinistrament dessota
la porta entra el diari.

el crim del dia.
aquella rosa obscena.
guitarres molles.
la humitat infla fustes.
tots els vaixells tenen reuma.

els vells vaixells amb reuma.

en un cantó molt humilment i amb la mà estesa em demanava una opinió. jo no duia opinions i li vaig donar cinc duros. en tens prou per a passar la nit. no és això deia ell amb els ulls humits de tendresa de soledat de fred. jo volia una opinió. vaig tornar a mirar els quadres. eren inquietants. jo només tenia ganes d'anar-me'n a dormir. tenia el cervell ple de coses ple de metralla ple de cançons ple de vi. jo no podia opinar. ho sent moltíssim amic toni miró. es va quedar en el cantó amb la mà estesa. a poc a poc la mà li va anar caient es ca dissoldre després de fer una bromereta un fum. toni miró s'havia mort i jo n'era el culpable.

avui he tingut una il·luminació. no sempre se'n tenen tu. de vegades sí aquest dia mateix. anava desficiós sense saber què fer quina cosa fer. he intentat un poema com qui intenta un crim i no m'ha eixit. mala sort he intentat una lenta masturbació i ha arribat aleshores el carter. l'he rebut absurdament amb el piu a la mà. m'he assegut amb aquella violenta sensació de fracàs. em trobava sol. tots s'havien mort qui més qui menys. aleshores vaig començar a veure clar. vaig començar a funcionar. vaig veure el llibre. el llibre es deia toni miró. toni miró no era més que una possibilitat. llavors me'n vaig anar al catre amb més conyac del que calia. em vaig prendre insensat un parell de pastilletes de somatarax i em vaig adormir. avui m'he rentat la cara i el baix ventre i resulta que no s'havia mort ningú. llavors he començat a escriure aquestes molt indignes molt necessàries coses. per la mar va qui paga.

em pense que aquesta cosa estaria més clara si explicàs com són els coits de toni miró i gabi. jo en vaig escoltar un però amb això no és bastant. en caldria més. aquestes coses mai no se sap. potser llavors entendria senceraement la pintura de toni. però és clar que ell no està disposat. podria llogar cadires. ens seuríem al voltant del llit. podríem seure al voltant del llit vestits d'arquebisbes mussitant textos d'un llatí arnat i preconiliar. [...] gabi esperaria tota nua al bell mig del llit. llavors arribaria toni vestit d'astronauta i se'n pujaria al llit i se'n pujaria a gabi. potser això d'anar vestit d'astronauta tingués els seus inconvenients. és igual. toni miró podria arribar nu per exemple i saludar a la concurrència vinclant el cos i besant-nos l'anell arquebisbal. llavors en acabar saludaria una altra vegada. es giraria de cul i com qui es llança a l'aigua allargaria els braços ajuntaria les mans i es llançaria a l'aigua a gabi. potser això és el que em manca per a escriure la teoria allò que vull la cosa què és i què no és la pintura de toni miró.

m'ho va contar a la matinada a altea. la seua dona gabi ens havia posat dos gots plens de conyac. no gabi li deia jo. ella se'n reia i seguia posant conyac. després va traure mitja dotzena de cendrers va deixar l'ampolla de conyac a la taula. us pot fer falta va dir. va besar toni. i a mi no. a tu no. es va riure i se'n va anar escales amunt. escolta toni gabi no m'ha besat. ja li ho diré jo a ella. ara beu. però és que ella no m'ha besat. jo bé que em faig càrrec que és la teua dona però els amics són els amics no. home clar. beu. a mi aquestes coses em sap molt greu haver-les de dir però això no es fa. jo vaig estar el soci fundador d'alcoiart. em parlava. evocava alcoi. anava a contar-me fil per randa la seua vida. era cosa de començar a beure. jo vaig ser el soci fundador d'alcoiart. era una cooperativa. exactament una cooperativa no. era cosa d'anar tots plegats. on anàs un tots els altres. la unió fa la força diuen. exactament. va dir algunes coses amb aquella veu cansada gastada que té. jo seguia mamant. ell també seguia mamant. per les teulades d'altea arribava al nou dia. era diumenge. s'escoltava molt pròxima la campana d'una església. gabi i la seua neboda la de les nines dormirien en aquelles hores. toni i jo seguíem mamant. ell evocava els camins que l'havien dut on era. jo feia formidables esforços per tal d'escoltar-lo d'una manera eficient. mantenia el nom alcoiart però seguia en solitari. m'havia quedat en la cuneta entre floretes sense mans entre els cotó-en-pèls bruts brutíssims

mentruarien entre els trossos de diari tacats d'oli i de semen. de vegades se n'anava a alcoi. havia llogat una espècie de masia i feia escultures. després se'n tornava a altea i pintava. però a tu quins collons t'agrada més. a mi m'agrada tot. a mi m'agrada realitzar-me saps. ja. més conyac. la barba se li encenia a toni miró amb la llum del sol.

en un coit caben infinites novetats. un coit té unes possibilitats literalment infinites. hi ha coits que naixen vells amb una dent arnada cariada. hi ha coits que tenen encara les dents de llet. cada coit és una sorpresa. hi ha homes que pugen i baixen com els carters sense amenitat sense gràcia la força del costum ja saps. però un coit és una formidable novetat còsmica tu. un coit és una cosa que acaba d'inventar-se d'inventar un i arriba al fons més pregon. en un coit es veu com un llampec el misteri la criatura. els secrets [...] en un obrir i tancar d'ulls entens com mai la criatura la seua soledat el seu espant el seu terror la seua fam de companyia. un coit és un bac que pegues i del qual et refàs únicament amb l'ajut inconcebible dels déus. després veus les gotes apegaloses del semen els pèls el mecanisme. et sents vagament decebut. entens allò de les friccions de les rotacions. però hi ha un punt imperceptible en què caus que t'enfones. en un coit destrueixes la cultura occidental cristiana. t'ho jugues tot a cara o creu. un coit és una cosa molt sana tu.

(13)

toquen a mort i no hem dinat encara.
diu que és albat el veí del costat.
amb un grapat d'aigua em llave la cara.
escolte els tocs però no són d'albat.

jo havia vist al secretariat un parell de dibuixos seus. unes reproduccions. havia fet aquells dibuixos a anglaterra. fou seria quan va conèixer gabi. gabi és alemanya però va anar a anglaterra a fer pràctiques d'anglés i va treballar en un hotel on anà a parar toni. aquells dibuixos eren una delícia. perillava la vida de l'artista en aquella única línia la bava del caragol que seguia i seguia i componia per exemple la figura d'un llaurador amb una corbella a la mà. hi havia una inscripció meticulosament cal·ligrafiada. era un homenatge a contreras. sempre que he anat al secretariat he mirat allò. l'altre dibuix era un nu que duen entre dos nus. pensava d'alguna manera una manera de concebre la pintura de practicar la pintura de toni miró però aquells dibuixos serien la prehistòria la protohistòria de toni miró. primerament hi hagué aquella escrupolositat dibuixística. després ha romput amb tot. aquesta mà que m'assenyala em mira.

(15)

aquesta mà de carter o manyà
aquesta mà que ningú sap on va
aquesta mà que així ens demana en va
aquesta mà d'anar a fer la mà

viu i pinta a altea. altea és beniarjó. toni miró és ausiàs march. ell no ho sap i convé que no li ho diguen no es pose massa emfàtic. convé mantenir-ho en secret. en rigorós secret. ovidi ho sap i no vol parlar d'això. em sembla que ho sap més gent però ningú no vol dir ni pruna. quan estiga a les seues acaballes quan s'estiga morint una altra vegada davallarà a valència contestarà al requeriment epigramàtic de bernat fenollar aquell honrat fill de puta i poc després morirà al carrer dels cabillers. però de moment ni xut. a callar tot el món.

gabi fresca com una rosa i dins la seua maxifalda canta alguna cosa mentre llava en una petita pica. em diu bon dia. tota la cara li somriu perdó li riu. pense una nit epitalàmica. estén la roba en alguna terrassa veïna. torna. em posa el desdejuni a taula. i toni. ah toni deu d'estar dormint encara. l'he cridat quan t'he cridat a tu però ell segueix al llit. i què hi fa toni al llit. ah res. està despert però em pense que no del tot. no em contesta. mira. mira algun punt que jo no puc saber. però. no et preocupes. tu menja i ell quan vulga ja s'alçarà vindrà. pense en toni. el pense mirant una mosca un punt un no-res en l'aire. la seua dona taral·leja mentre llava una roba en una petita pica. després surt i penja la roba en algun fil d'aram. el matí és d'una lluminositat indecent dominical. menge.

m'agradaria tenir a la mà i fullejar els *tristos tròpics*. no ho puc fer mala sort. aquelles il·lustracions. aquella dona prenyada que jau per terra. aquells infants del ventre inflat. li preguntaria a toni si ho coneix si coneix l'obra de lévi-strauss. crec que sí. crec que ho coneix i ho calla. ens dóna els resultats. sento l'acusació d'aquestes figures que pengen de les parets. tot açò són els tristos tròpics les conseqüències. em sento molt trist responsable de la mort de lumumba. li contraria a toni que no que jo vaig intentar una espècie d'oratori per la mort de patricio lumumba. tot és inútil. paraules paraules. i no obstant

actuàvem ovidi i jo al seu poble. els encarregats d'encendre els llums de pujar i baixar els telons eren una gent excel·lent. ens varen convidar a l'ovidí i a mi a menjar unes gambes salades. posàrem les gambes dins d'un plat damunt d'una cadira i menjàvem. després bevíem el café licor. tothom que arribava pessigava les gambes. la desolació de l'escenari adornat per algun dels membres de l'alcoiart del patí de butaques del saló buit. i dalt de l'escenari entre bastidors aquesta escena petita humil generosa. menjàvem les gambes. bevíem el café licor. qui sap si soparíem aquella nit. vingué el pare de l'ovidí. què tal senyor estellés. mire per ací estem. la família bé. bé i la seua. anem anant. toque. després arribaren els músics que acompanyen l'ovidí. i després el policia. pràcticament a l'ovidí no li han suprimit res. a mi de cinquanta poemes només me n'han permés la lectura de quatre però es fotran. pense posar tota la mala llet que siga possible en la seua lectura. vinga va aquesta gambeta l'estava esperant a vosté. moltes gràcies. gràcies de què. ací tots som uns. uns què, vosté ja m'entén. i tant.

(20)

aquesta merda que pinteu és verda.
i com voldríeu vós que fos aquesta merda.
aquesta merda és verda i és ben verda.
però no per ser verda deixarà de ser merda.

no sabia qui era. era una fosca criatura tímida. era una fosca criatura fosca. l'ovidi es va acomiadar de molts dels seus paisans. me'n va presentar alguns. es reservava les xicones. n'hi havia una que estava molt bona que estava casada amb un pintor d'alcoiart. les altres poca cosa. al carrer feia un fred de mil parells de collons, el fred d'alcoi tu. ens vàrem distribuir en els cotxes. tu espera't em va dir paternal l'ovidi. jo vaig esperar. ens quedàrem al carrer tots sols. tu que tothom se n'ha anat. tranquil vicent. el públic havia estat formidable. li va retre un autèntic homenatge a l'ovidi. s'ho mereix el xic. jo mateix vaig contribuir en dedicar-li a ell expressament els quatre poemes que m'havien estat autoritzats. però l'ovidi semblava una mica intranquil. després va arribar un cotxe i vam pujar l'ovidi i jo. l'ovidi va pujar darrere jo al costat del que conduïa. darrere hi havia una xicona una xiqueta que deia que el seu tio sempre que anava a qualque lloc li duia una nina i ja en tenia vint-i-vuit. l'ovidi parlava amb ella. se li veia una altra vegada aquella voluntat paternal que té. el qui conduïa va posar una cassette. música mestre. després ovidi es va adonar que no ens havia presentat. ací l'antoni miró i aquest ja ho saps. sí ja ho sé. molt de gust. tant de gust. l'antoni és pintor vicent. ah sí. viu a altea. ah altea. me'n recorde molt d'altea. quan jo anava a benidorm. vosté anava a benidorm. sí. fa molts anys. i tant. silenci. vivia vosté a benidorm. oh no. ah a benidorm tenia allò que en diuen

en deien un amor. una xicota bruna amb uns ulls molt grans uns llavis grossos. ens pensàvem que anàvem a casar-nos i tot. ah no es varen casar. no. des d'aleshores no he tornat a benidorm. ah ja. no sé. em faria nosa. recorde el castell un banc del passeig. coses. recorde també les finestres de la sagristia. era molt bruna aquella xicota. tenia pilosos els braços. devia ser molt calenta. vosté ho sabrà. sí és clar. però es tenia una por tremenda. sempre se'n fugia en arribar el moment de la veritat. tenia els pits breus i drets estranyament erectes sempre. i una boca gran. li cabien totes les besades i més. coses. vosté ja m'entén. sí clar.

aquells serien els anys que francesc lozano es va dedicar a pintar benidorm. en realitat aquesta etapa va significar un gir complet en la manera de pintar de francesc lozano. després vindrien les altres etapes. de moment pintava els ametlers el cúmul de benidorm. jo tinc un dibuix de lozano d'aquesta etapa. me'l mire i no me'l toque. aquest és el meu benidorm. els meus amors les meues fúries les meues esperances etcètera. tot açò ho pensava però no ho deia. el cotxe creuava uns espais lunars. feia una lluna clara freda. el barranc de la batalla va dir l'ovidí. sí va contestar toni miró. d'ací un moment alacant i a dormir. però abans hem de sopar li vaig dir. home clar sense sopar no ens quedarem. i per què dieu barranc de la batalla. contesta-li tu toni. jo tu mateix va dir toni miró. bé per aquests llocs és on fon derrotat alazrac. el moro. això mateix. potser en teniu l'enyor del moro. home. barrancs llomes lluna silenci. ara creuem xixona. ara. d'ací uns segons. xixona. xixona solitària amb els llums encesos com desvetlada. de seguida alacant bonico. el meu tio sempre em porta una nina. aquesta nina és preciosa. veritat que sí. i tant. com li dius.

(24)

em decidesc pel coit assaonat.
el coit correcte satisfet ben fet.
per aquell coit correcte no tallat.
no interromput de sobte per un pet

el pet redó d'un esfínter estret.

francesc lozano ajuda'm. t'ho demane per la mare de déu.
ajuda'm no em deixes sol. escolta tinc el dibuix d'aquell
benidorm nostre teu i meu i mut. el vaig robar. tinc les
teues roselles. tinc tots els teus dibuixos d'aquella obra
meua. et necessite. necessite que estigues ací al meu
costat. creue totes aquestes serres. no sé on em van a dur.
diuen coses sinistres en veu baixa toni miró i ovidi.
escolta'm francesc lozano. tot ho espere de tu. no em
deixes sol per allò que més vulgues.

francesc lozano t'ho demane. ajuda'm.
la lluna freda pels barrancs les llomes.
em pot ocórrer qualsevulla cosa.
no em deixes mai pensament de la mort.
després vindran vila-joiosa altea.
evoque amb por i gran tristesa aquell
benidorm que pintares roques grogues
aquell muntó de formidables roques grogues
aquell museu de formidables roques
i a l'altra banda aquell castell gratíssim
on jo vaig ésser tan feliç.

ajuda'm.

anàrem d'una banda a l'altra. no hi havia sopar. havien tancat tots els restorants totes les tasques. no hi havia sopar. vàrem anar a l'albufereta. allí hi haurà algun lloc obert escolta. no n'hi havia cap de lloc obert. el fred la soledat el cansament. toni miró silenciós canviava les cassetes. anava on li deien. hi ha una tasca enllà que. inútil. tot era inútil. tots érem morts de fam. ens moriríem de fam aquella matinada a alacant. és possible. i tant. es donen casos. anàrem a l'hotel. bé teníem les places reservades. l'ovidi va dramatitzar. va dir que estàvem morts de gana i que per l'amor de déu escolte etcètera. fabulós ovidi. l'home aquell va sentir compassió o va veure el negoci. escolte encara que siguen unes engrunes. vàrem pujar en silenci a un menjador. jo recordava aquella nit de dénia l'ovidi i jo sense sopar i aquella tendra loles. loles loles et cride. però ningú no em contestava. tothom era al seu llit amb la panxa ben plena. varen pujar unes ampolles de vi uns entrepans amb formatge amb pernil. ens ho vàrem menjar tot vàrem beure. al meu costat toni miró que no deia res. menja vicent em recomanava l'ovidi. pren aquesta cosa em deia. darrerament ens vàrem anar al llit. toni miró va agafar el cotxe i la seua neboda i se'n va anar a altea.

molt admirable molt tenaç i molt sucós aquest idioma nostre que parla toni miró. però la seua dona alemanya de naixement que va estudiar anglés en un hotel anglés que parla un castellà correcte i un català impecable quin és l'idioma que empra [...] li ho he de preguntar a toni miró. una raresa com una altra.

és un matí alacantí de sol. ens sol·licita versos tranquil·lament vernacles però no li fem cas ni l'ovidí ni jo. passegem. veiem els vaixells del port, tot el matí és ple d'un prestigi nàutic coses blanques primera comunió. mengem en un restaurant del port. ens trauen un parell admirable de molls. els deixem quiets al plat. ni una gota de llima homenatge retut a josep pla. ens fotem els molls l'ensalada el vi. després tornem a passejar anem al cementeri. mirem la tomba de miguel hernández. tornem a alacant. ovidí inicia una espècie de confessió a l'hotel. ve gent. anem als maristes. hem d'actuar tu.

ha estat bé de públic. i de policia. després d'actuar puja la gent. ens demana coses. jo dedique uns llibres. hi ha una xicona periodista valenciana que està molt bona. es mostra afèctua. però no. vénen gents. contreras em gasta una brometa. és com si ens coneguérem de tota la vida. hi ha una xicona que du uns pantalons blancs. se li assenyala tot el cul. admirable. somriu. més gent. l'ovidi i els seus desconnecten els seus aparells. eixim al carrer. tots pugem als cotxes. no sé on ens duen. al meu costat em trobe aquella xicona dels pantalons blancs. em diu en castellà *usted es vicent andrés estellés no*. li dic que sí. em dóna l'enhorabona. moltes gràcies. em diu que és la dona de toni miró. i qui és toni miró déu meu. ens n'anem a l'albufereta. han organitzat un sopar.

no sé com s'ho han arreglat. el cas és que toni miró i jo hem quedat l'un al costat de l'altre. em fot una mica. parla en veu baixa. joestic dur de l'oïda. tot déu parla raona. toni intenta connectar amb mi però jo no el sent no l'entenc. la seua dona està més enllà. ovidi paternalment pontifica. predica la pau i la prosperitat. podria predicar la pacem in terris. van arribant els plats. moltes gràcies. la neboda de toni miró parla angelicalment de les seues nines. al meu costat a la dreta és ketty. està excitada. toni miró em refereix em pense les seues experiències al manicomi de valència. home menge i calle li diria jo com diuen que va dir blasco ibáñez. però no. menge i escolte. ovidi evoca en veu alta el parell de molls que ens hem fotut aquell migdia. toni miró estranyament obstinat calle. després segueix parlant-me. em dóna horror que aquest home haja anat a pintar els bojos al manicomi.

(31)

cauen els tels els matins els obllits.
resten senyals per damunt les estores.
aquells senyals són només les penyores.
alriu el gest pensava en els teus pits.

Octubre 1973

Gabi amb Antoni Miró, 1975. (Arxiu AMB)

NOTA DE L'EDITOR

L'edició d'aquest volum titulat ANTONI MIRÓ s'ha preparat a partir d'una còpia que va lliurar al mateix Antoni Miró un amic de part de Carmina Andrés Lorente, fa uns anys. És un llibre que ha restat oblidat durant molts anys en el llegat de Vicent Andrés Estellés. Es tracta d'un original mecanografiat, en tipus de la família Lucida monoespai, que consta de trenta-dues pàgines en fulls holandesa, paginats a mà. La major part dels poemes presenten alguna o algunes correccions, supressions o addicions escrites a mà. La cal·ligrafia d'Estellés presenta una lletra molt petita que, en alguna ocasió, per la seua inintel·ligibilitat, ha impedit entendre, desxifrar o identificar alguna paraula; el poema inicial consta escrit a mà en un marge del full. En deixem constància, tot i que, per les característiques d'aquesta edició divulgativa, es considera que és irrellevant per a capir l'objectiu del text i que no sostrau cap aspecte bàsic en la lectura.

Així, aquesta primera edició d'ANTONI MIRÓ pot significar una aportació amb algunes singularitats que considerem plenament vàlides. L'obra està basada i sorgida en la relació personal d'Estellés amb el pintor Antoni Miró junt amb Ovidi Montllor i Toti Soler, arran dels concerts d'aquests per les comarques del sud del País

Valencià en l'època que s'hi data. Els textos —poesies i poemes en prosa— també reflecteixen clarament —i tan estellesianament!— determinades referències domèstiques; les anècdotes, tot i el seu valor biogràfic, considerem que estan per davall de l'autèntic geni poètic amb què Estellés se'ns mostra novament ací. Al capdavall, ara, en el moment que l'arranquem del silenci, serà la lectura personal de cada u qui jutjarà el sentit d'aquesta obra.

L'edició d'obres d'Estellés, a la fi, va gotejant al llarg dels anys i és admirable la quantitat que en coneixem, tant fa si tindrem algun dia l'obra completa, és una quimera en què no ens capficarem, el temps du els seus fruits. Com l'any 2002 en què es va publicar *Mural del País Valencià*, una obra molt ambiciosa, i ausades que prestigiosa, amb una diversitat que només produeix seducció i atractius; el *Mural* transmet un Estellés tan renovadament vigorós i captivador com sempre. D'aleshores ençà s'han publicat altres obres del poeta, aquest mes de maig ha vist la llum el primer volum de l'*Obra completa*, una necessària nova edició revisada a cura de Ferran Carbó, i així és fàcil notar que l'autor va convertint-se, si no s'ha convertit ja, en un clàssic contemporani, autor d'una poesia que infecta eufòricament el lector més desprevingut, ja que els seus llibres són admirats i van convertint-se en mítics. Per això, la lectura de les seues obres va encadenant-se sens fi i, afortunadament, amb l'aparició de títols nous contribueix positivament a aprofundir en l'univers estellesià amb atractives variacions i perspectives de sentit renovades amb sonoritats plenes de màgia col·loquial.

L'EDITOR

Antoni Miró, Ovidi Montllor i Toti Soler al Mas Sopalmo, 1983. (Arxiu AMB)

M I R Ó

Recentment vaig viure a Alacant, concretament a l'Albufereta, unes hores inoblidables, al·lucinant per moments, en companyia del pintor alcoià Toni Miró, de la seua esposa i d'un bon nombre d'amics. Hi hagué, d'entrada, un saludable sopar, ben arruixat de vi. Després vàrem anar a un conat de bar que hi ha en una urbanització que seria incapaç de localitzar. Una dona tocava la guitarra i cantava allò que en diuen vidalitas i tangos; agitava el cap; tenia una cabalosa cabellera negra. Després li passava la guitarra a una companya, a una amiga —i agafava el vas de whisky—, i l'amiga, la companya, s'aplicava al *jondo*, un *jondo* esgarrat, que alguns opinaven que era raonablement primigeni. Hi havia un home que callava i, en acabar els aplaudiments, deia, demanava, amb una veu apegalosa, llengua de draps: «*Ahora, la canción pornográfica*». Tornava la tristesa del tango, oliosa; tornava la soledat del *jondo*; tornaven les vidalitas. «*Ahora la canción pornográfica*». Era una rotació perfecta, infal·lible. Toni Miró, la seua dona, la seua neboda i jo ens vàrem anar. «*Ahora la canción pornográfica*», demanava, pregava, sol·licitava, encara, aquell pobre home.

Vaig anar amb Toni Miró a Altea, on té la seua casa. Primerament vàrem recórrer la matinada de Benidorm.

Vaig intentar, inútilment, el reconeixement d'alguns llocs que em foren molt familiars. En arribar a Altea, clarejava un diumenge, clar, tranquil, amablement lluminós. Ens vàrem gitar, com era ben comprensible. L'endemà vaig veure l'obra de Toni Miró, una obra admirable, combativa i feraç, rica de còlera i tendresa, crònica penosíssima i esquema d'acció, de poblacions murals. L'obra, en cicles d'una claredat argumental i d'una cohesió mental, extraordinàries, se m'oferia, així, compacta, seguint les breus notes acompanyadores del seu creador. Vaig quedar, literalment fascinat. Sobre les teulades d'Altea, unes teulades velles, gracioses, sedants, triomfava un sol tumultuós.

No ho he dit tot. L'obra de Toni Miró arriba a uns extrems deliciosos. En referesc, ara, a l'altra «obra» seua: la seua casa. Obeeix, en tot, les línies senzilles i pures, tradicionals, d'Altea, i trau un partit insòlit de l'espai, en un joc feliç de plans, de teulades, d'escaletes. És una delícia. Gabi, alemanya, l'esposa del pintor, manté intacta la pulcritud d'aquell caos, concebut i realitzat per Toni Miró, i que és una lliçó de bon sentit, dins del bon sentit que predomina en tot Altea, fidel a l'arquitectura tradicional, amb aquelles al·lusions, de vegades, als més remots riuraus. Tenia ganes de referir aquest senzill diumenge. El recorde moltíssim, i sols em queden ganes de tornar.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS
Las Provincias, «Lletres de batalla», 25-VII-1973

Estudi d'Antoni Miró al carrer Fondo, Altea, 1972. (Arxiu AMB)

LES LLANCES D'ANTONI MIRÓ

«Quan el mal ve d'Almansa...» fou una exposició, magna, que va presentar l'Ajuntament d'Alcoi. Encara conserve, nítida, la impressió, «l'efecte» que em va causar, de grandiositat, de bon treball, ferm, en veure-la, aquell capaltard, a Alcoi. Recorde l'exposició, amb el dramatisme, davant, d'aquella figura, corcada per l'abandó; com recorde igualment el meu molt admirat amic i company, Antoni Miró, una mica com encongit dintre aquell «temple». L'alcalde d'Alcoi hi era present i donava un aire de «festa», de «festa grossa», a l'actem després vingué la nit, els dies i les nits; i sempre he pensat en aquell conjunt de treballs fastuosos que, fonamentats en diverses variants sobre el quadre de *Las lanzas*, de Velázquez, val per un «oratori», en carn viva, de tot el que va significar la derrota d'Almansa, el Decret de Nova Planta, les iniquitats, «centralistes», que han seguit i segueixen... Toni Miró va emprendre l'obra, ambiciosa, amb coneixement d'un art i uns mitjans; es va tancar, amb pany i clau, al mas i va treballar com un boig, dies i dies; després va retornar, com al·lucinat encara, a la vida de cada dia. Ara, a Alcoi, ell es mira l'obra feta, amorosament —«l'obra feta... la mala puta»—. Altres persones han fet, amb més coneixement

de la matèria que jo, l'elogi puntual i precís d'Antoni Miró: jo només vull deixar, a la seua porta, com qui deixa una pedra, un «senyal», la meua vella admiració per Antoni Miró, un gran valencià, combatiu, combatent, de les primeres hores, que viu i treballa, lluita, exerceix, a Alcoi, on encara es conserva la casa on es va reunir la Primera Internacional.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS
València, agost del 1980

Vicent Andrés Estellés i Antoni Miró, 1980. (Arxiu AMB)

TAULA

<i>(Oh mar, oh dies)</i>	7
1. <i>(no tenia res a veure amb toni...)</i>	9
2. <i>(gabriel miró no té res a veure amb toni...)</i>	10
3. <i>(aquella nit havíem actuat ovidi montllor...)</i>	11
4. <i>(les dones no hi ha qui les entenga...)</i>	13
5. <i>(trau comptes. toquem a cent cinquanta...)</i>	14
6. <i>(aquella nit vaig dormir a casa toni...)</i>	15
7. <i>(presagis fúlgids)</i>	16
8. <i>(en un cantó molt humilment i amb...)</i>	17
9. <i>(avui he tingut una il·luminació. no sempre...)</i>	18
10. <i>(em pense que aquesta cosa estaria...)</i>	19
11. <i>(m'ho va contar a la matinada a altea...)</i>	20
12. <i>(en un coit caben infinites novetats...)</i>	22
13. <i>(toquen a mort i no hem dinat encara)</i>	23
14. <i>(jo havia vist al secretariat un parell...)</i>	24
15. <i>(aquesta mà de carter o manyà)</i>	25
16. <i>(viu i pinta en altea. altea és beniarjó...)</i>	26
17. <i>(gabi fresca com una rosa dins la seua...)</i>	27
18. <i>(m'agradaria tenir a la mà i fullejar...)</i>	28
19. <i>(actuàvem ovidi i jo al seu poble...)</i>	29

20. (<i>aquesta merda que pinteu és verda</i>)	30
21. (<i>no sabia qui era. era una fosca...</i>).	31
22. (<i>aquells serien els anys que francesc...</i>)..	33
23. (<i>em decidesc pel coit assaonat</i>)	34
24. (<i>francesc lozano ajuda'm...</i>)..	35
25. (<i>francesc lozano t'ho demane. ajuda'm</i>)	36
26. (<i>anàrem d'una banda a l'altra...</i>)... ..	37
27. (<i>molt admirable molt tenaç...</i>)	38
28. (<i>és un matí alacantí de sol...</i>)	39
29. (<i>ha estat bé de públic. i de policia...</i>)	40
30. (<i>no sé com s'ho han arreglat...</i>)..	41
31. (<i>cauen els tels els matins els obllits</i>)... ..	42
<i>Nota de l'editor</i>	45
<i>Miró</i>	49
<i>Les llances d'Antoni Miró</i>	53

Primera edició de l'obra
Antoni Miró, de Vicent Andrés Estellés,
en la col·lecció de poesia «Edicions de la
Guerra», d'Editorial Denes, amb un tiratge de
mil exemplars, compostos a cura d'Andreu Roa
i impresos per Gràfiques Alcoi, d'Alcoi,
el mes de maig del 2014

46è ANIVERSARI DE L'EDICIÓ
DEL DISC *LA FERA FEROTGE*
D'OVIDI MONTLLOR

ALTRES OBRES
DE VICENT ANDRÉS ESTELLÉS
PUBLICADES PER EDITORIAL DENES

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS. *Estat d'excepció*
Col·lecció «Poesia Edicions de la Guerra»

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS. *Primer libro de las églogas*
Traducció d'Antonio Moreno. Text bilingüe
Col·lecció «Calabria»

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS. *Ciudad susurrada al oído*
Trad. de Marc Granell, pròleg d'Enric Sòria.
Text bilingüe
Col·lecció «Calabria»

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS. *Déu entre les coses. Antologia
de poesia religiosa*. Ed. d'Enric Ferrer Solivares
Co·lecció «Rent»

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS. *Obra periodística*
Ed. de Víctor Mansanet
Co·lecció «Bàsica»

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS. *Dos drames i una farsa*
Edició de Francesc Calafat
Col·lecció «Teatre»

ISBN 978-84-94257-75-9

9 788494 257759

denes
EDITORIAL